

Visitationspredikan Domkyrkoförsamlingen 2023

Det är domsöndag och vi står nära tröskeln till ett nytt kyrkoår. Den här sista söndagen innan första advent signalerar tyngd, något av vikt. Är då detta en lämplig söndag att avsluta en visitation på? Kanske, kanske inte. Men nu är vi här, i denna tid för eftertanke och omprövning och möjligen justering av riktningen vidare.

Mycket runt om i världen och här hemma är mörkt just nu, men som den nationella fredsgudstjänsten här i torsdags kväll lyfte fram, fortsätter vi ändå att hoppas på ett måne avlägset, men gryende hopp - trots allt. Installationerna på stadens gator från "Allt ljus på Uppsala" har släckts och butiksskyltningen pratar nu i stället om en svart helg – black Friday, men här i kyrkan fortsätter vi envist och oförtrutet att predika om ljuset, i Jesu efterföljd.

Under de senaste två veckorna har jag på ärkebiskopens uppdrag och i egenskap av prost i Uppsala kontrakt, visiterat Domkyrkoförsamlingen. Tillsammans med ordf i kyrkorådet Kerstin Ramdén, ordf i församlings-rådet Gunnel Borgegård, domprost tillika kyrkoherde för Uppsala pastorat Matilda Helg, församlingsherde Charlotta Ekelund samt domkyrkokaplan tillika domkyrkosyssloman Lars Åstrand, besökt era fyra kyrkor i Vindhem, St Per, Almtuna och Domkyrkan. Jag har fått ta del av kyrkornas gudstjänstliv och verksamheter, men även av det som sker i de övriga till församlingen anknutna enheterna; Sjukhuskyrkan, Diakonins hus, glas- och textilateljéer, butik och Katedralcaféet samt ungdomscaféet Genomfarten. Som ni säkert förstår har det varit välfyllda dagar.

Vi har även fått tillfälle att möta andra aktörer här uppe på Domberget. Tillsammans med granncheferna för Gustavianum, Upplandsmuseet och Uppsala konstmuseum, samt företrädare för det kommunalägda bolaget Destination Uppsala, fördes ett konstruktivt samtal om möjligheterna till ytterligare samverkan, bla kring visningsverksamheten i Domkyrkan. Vi upplevde ett stort intresse och engagemang att för både Uppsalabor och mer långväga besökare samverka ännu mer för att ytterligare tillgängliggöra all den rika historia, kulturarv och nutidskonst som finns i de många skattkammarna här i Uppsalas hjärta. Det är min förhoppning att detta blir ett samtal som fortsätter att föras framöver.

Dagarna har rymt tillfällen för reflektion tillsammans med medarbetare och församlingsråd. Vi har tittat på statistiksiffror, bla över antal dop och konfirmerade, gudstjänster och gudstjänstbesökare. Utöver detta har jag fått förmånen att enskilt möta alla i vigningstjänst, präster och diakoner.

Visitationen har förberetts genom en av stiftskansliets försorg utförd förvaltningsrevision där man granskat pastoratets stödfunktioner. Under nästa år kommer också en kulturarvstillsyn att äga rum och så småningom även en genomgång av alla inventariernas väl och ve.

Idag vill jag berätta för er lite av allt jag fått se och ge några reflektioner från de gångna dagarna. Vid stämman på kyrkkaffet efter gudstjänsten är ni välkomna att kommentera och ställa frågor. Så småningom kommer ett protokoll att offentliggöras, vilket notarien, stiftsadjunkt Anders Hedman, arbetar med. Det är min förhoppning att protokollet kan utgöra grund för vidare samtal i olika konstellationer.

Visitationen tema har varit – **Möten och möjligheter.**

En visitation ger tillfälle att stanna upp en stund, mötas och blicka framåt. Det är en möjlighet att tillsammans få syn på vad som görs och inte görs och få samtala om mål och inriktning.

Hur kan kyrkans grunduppdrag – att fira gudstjänst, undervisa, utöva diakoni och mission – bäst gestaltas just här, i vår tid?

I evangeliet idag hörde vi hur änglarna skiljer ut de dåliga fiskar som fångats i nätet. Kanske behöver något av det som görs idag rensas bort. Det som inte längre ger liv måste dö, för att något nytt ska komma fram.

Domsöndagens texter blickar fram mot ett sedan, men de handlar samtidigt om nuet. Om hur Guds kärlek, omsorg och barmhärtighet skall ta gestalt här och nu. För att citera teologen Werner Jeanrond, ”den kristna framtidsförväntan gäller Guds kommande rike och vägen dit är kärlekens väg. Guds rike är betydligt större än varje msk lilla frälsningsperspektiv. Den avgörande eskatologiska frågan kan därför inte vara hur jag hittar en nådig Gud, utan hur vi beter oss tillsammans på Guds kärleks väg”. Som kyrka och församling får vi söka den vägen. Ibland byggs rälsen medan tåget kör i maxhastighet. Därför är det särskilt viktigt med reflektion. För när tiden känns knapp och resurserna krymper – vad är det då som är riktigt viktigt – ja, alldeles omistligt? Detta måste ni hitta tillsammans, det är enda sättet. I en verksamhet där professionaliteten är hög kan annars protektionismen ta över, och blicken på det gemensamma uppdraget riskerar att gå förlorad.

Från dagens text ur Hesekiels bok ekar en fråga från Herren Gud själv – ser du, människa? Har du mig i centrum för allt du gör? Gud visar rinnande, friskt vatten som ger liv, som får träden att grönska och bära frukt. Kan det som växer och frodas vara ett tecken för oss också idag?

I fredags var det framme i högkoret fullt av små och stora barn. Barnen fick ta över i den kyrka där vi ju säger att barnet ska vara i centrum. Vi utgjorde tillsammans ett härligt myller som fick sjunga och röra på oss tillsammans. I ett litet drama gestaltades söndagens budskap om den nya värld vi väntar. Med hela kroppen kunde vi känna att vi inte behöver vara rädda, för alla ryms i Guds stora famn. Och föräldrarna, de höll om sina barn.

Stort är också att få vara omsluten av ett rum så fyllt av historia och kultur. Målningar och föremål berättar om den kristna tron ur sin tids perspektiv. I förra årets visningar kunde 11 235 personer med era kunniga pedagoger och guiders vägledning få ta del av dem och de såg något mer när de gick än när de kom hit, vilket är er pedagogiska målsättning.

Ni möter många barn och unga. Då krävs både driv och engagemang, men även fingertoppskänsla i den känsliga period som uppväxttiden utgör. Genom musiken kan barnen, men även vuxna, få fortsätta att växa. I alla era kyrkor finns ett stort antal körer. Era egna, men även flera andra, övar varje vecka i era lokaler. Just här i Domkyrkan är det körsång samtliga söndagar under året, vilket ger värdefulla dimensioner in i gudstjänstlivet.

Mässans och bönerns ord och delande, musikens sjungna och spelade toner fyller rummet under veckans alla dagar, men Guds närvaro lever också tydligt i tystnaden och många söker sig hit just för den och för att i stillhet tända ett ljus i något av böneträden. Några kommer för ett förtroligt samtal i Mennanders kor. Varje besök ger möjlighet till ett möte och i varje sant möte går himlen ner på knä, som en diakon uttryckte det. Vinnlägg er om att detta kyrkorums unika atmosfär fortsatt får vara både tillåtande och tillgängligt.

Bakom min rygg, i Gyllenborgska koret, hänger Bill Violas videoverk Visitation. Två kvinnor går mycket sakta som genom en slöja, en slöja av vatten. För mig blev Hesekiels fråga - Ser

du mig, människa? - en ny tolkningsnyckel av konstverket. Ur det renande vattnet sker ett Gudsmöte. Kvinnornas blickar är så starka, så inträngande att de gör ont. Så ont som det kan göra då vi visar oss som dem vi är inför Gud och samtidigt får syn på oss själva. Bill Violas videoverk hänger därinne i koret och är fritt för egen tolkning. Verket visar att detta kyrkorum vill leva med sin tid, att det letar nya uttryck och språk, och vill vara öppet för den komplexitet som ryms i våra olika tolkningar av livet och av en tro som msk idag både kan söka och bekänna. Konsten, musiken och litteraturen är viktiga då. Här byggs broar och öppnas nya möjligheter att möta människor, som annars kanske inte känt sig hemma i kyrkans rum.

Denna katedral är öppen för besökare under många av dygnets timmar. Pulsen är hög och alla olika verksamheter avlöser varandra. Då rummet och dess tjänare behöver få välförtjänt vila, påminner kyrkklockornas klämtande om Guds närvaro och livets puls.

Domkyrkans höga spiror med sina nyrenoverade kors i toppen, sägs ibland skugga stadsdelskyrkorna. Att den dessutom betjänar tre nivåer i Svenska Kyrkan, riks, stift och församling, ger en särskild prägel. Församlingsrådet ska inte ha sitt fokus på detta faktum, det får man helt enkelt bara förhålla sig till. För er är det församlingsnivån som gäller och hur ni kan bygga församling tillsammans. Här kan möten mellan Domkyrkan och stadsdelskyrkorna dra fördel av varandra och ge stora möjligheter. Barnens kyrka är ett exempel på det, men jag tror att det redan finns och kan bli, fler samarbeten. Glöm i det sammanhanget inte bort Sjukhuskyrkan och de viktiga perspektiv den kan bidra med in i församlingslivet. Tänk över huvud taget mera på vad som förenar er, än vad som skiljer. Det finns viktiga frågor att fokusera, när vi tittade på siffrorna för dop och konfirmerade kunde vi se att det finns mer att göra i pastoratet som helhet, så att fler barn och vuxna får del av dopets gåva.

Era stadsdelskyrkor har trogna församlingskärnor och gudstjänstlivet betjänar idag väl sina geografiska platser. Det tål ändå att fundera vidare på om verksamheterna i övrigt ska gå mot en än tydligare profilering.

I Vindhems kyrkans trånga, snirkliga lokaler möts ibland ett sorgehus på väg från kyrkan till minnesstunden av ett gäng stojiga förskolebarn i hallen, då en av pastoratets förskolor är inrymd här. Lokalerna kan säkert upplevas svårarbetade ibland, men försök också att se möjligheterna med de där krockarna, tänk att de också kan befrukta och ge liv. Vår ärkebiskop brukar betona att vi ska öppna dörrarna mellan våra olika verksamheter, vilka liksom i det övriga samhället, allt som oftast är ålderssegregerade. I våra kyrkor möts människor fortfarande över generationsgränserna och kan få syn på varandra. Vi besökte Messy Church i Vindhems kyrkan som är ett exempel på det.

I St Pers kyrka firas gudstjänst efter en mer avskalad agenda. Det går i linje med församlingsinstruktionens målsättning att det ska finnas en variation i gudstjänsternas form i pastoratet. Här firas också DU-Mässor då numera Domkyrkomusikens ungdomsverksamhet DUM över här. De bygger också broar till Domkyrkan genom sina stora konserter där. Diakonerna har organisatoriskt idag mer pastoratsövergripande anställningar. Pastoratets diakonienhet har två diakoner placerade i St Pers kyrka. Här verkar måltidsgemenskapen stå i centrum, också utanför själva kyrkorummet. Måndagslunch, matlagningskurs och sommarcafé har blivit uppskattade mötesplatser, vari diverse matnyttigt innehåll ryms. Kanske vill måndagsmenyn visa på det, för här serveras inte bara soppa, nej - rejäl husmanskost ska det vara.

I Almtunakyrkan har idag det finskspråkiga gudstjänstlivet sin hemvist, men även konserter och konfirmander har hittat dit, de senare delvis pga lokalbrist. Det finns anledning att utreda användningen av denna unika och K-märkta kyrka, det har också tidigare visitationer lyft fram.

En glädjande nyhet är de volontära kyrkkaffevårdar som i höst tillkommit i Katedralcaféet. Vi vet alla att kyrkkaffet är viktigt som socialt kitt. Där får vi möjlighet att mötas och verkligen få syn på varandra. Där kan flera bli inlemmade i församlingens liv och ibland även lotsas vidare till olika verksamheter, där tron kan fördjupas. Nya volontära krafter kan också fångas upp. Det finns många som vill göra en insats i vår kyrka. Alla behöver vi få känna att vi gör skillnad, och alla goda krafter behövs. Ett väl organiserat volontärarbete ger större möjligheter. Det handlar inte bara om att kunna göra mer då resurser tryter, det handlar om hur vi vill vara kyrka.

I allt ni gör i församlingen finns en pedagogisk grund, här går undervisning och lärande som en röd tråd. Det är också något våra biskopar önskar att det ska göra. Vi behöver ofta och tydligt berätta om vår kristna tro, dela bibelns berättelser och föra det glada budskapet om Jesus Kristus vidare.

Storytelling är en beprövad metod som får större betydelse igen i en tid då vi lever våra liv alltmer autonomt och isolerade från varandra. Vi behöver känna lägereldens värme. Att få berätta för andra om sitt liv och sina tankar, ger ett lärande, inte bara för den som lyssnar, utan även hos den som berättar. Kanske sker nya upptäckter då det egna sätts i relation till andra och in i ett större sammanhang. Det är min förhoppning att något litet av detta också har skett under prostvisitationen.

Det går verkligen inte att nämna allt som händer här, det kanske inte ens låter sig göras i visitationsprotokollet som ni får ta del av längre fram. Men i Domkyrkoförsamlingen finns verkligen både bredd, höjd och djup i kyrkans grunduppdrag, tillika en hantverksskicklighet och specialistkompetens som hela Svenska kyrkan har glädje av. Ni har tydligt visat hur allt som sker här hänger ihop och är beroende av varandra. Alltsammans bidrar till **möten och möjligheter**.

Även om hårdare tider lär vänta genom den eklut hela vårt samhälle ekonomiskt går till mötes, önskar jag er tillförsikt inför framtiden. För att citera er förra visitors ord, ärkebiskop emerita Antje Jackelén, glöm inte att "tillsammans är grejen".

Till sist vill jag tacka för tid och engagemang, för goda samtal och möten under dessa visitationsdagar.

Och jag vill avsluta med välsignelseorden som de används i Messy Church;

Må nåden från vår Herre Jesus Kristus
kärleken från Gud
och gemenskapen från den heliga Anden
vara med er nu och för evigt.

Så får vi alla hoppas och be att vi på domens dag möts av barmhärtiga änglahänder.

Amen